

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUČ

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky sociálních studií

Bakalářská práce

Lucie Stratilová

Náměty zájmových činností se zaměřením na téma vesmír ve školní družině

Olomouc 2019

vedoucí práce: Mgr. Pavla Vyhnálková, Ph. D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne: _____

Děkuji Mgr. Pavle Vyhnálkové, Ph. D. za její podněty a rady, které mi jako vedoucí mé bakalářské práce poskytovala při jejím zpracování. Mé poděkování také patří kolegům ze ZŠ Horka nad Moravou, kteří mi byli oporou a ve studiu mě podporovali a pomáhali mi. Na závěr patří velké díky mé rodině a mým blízkým, kteří mi byli po celou dobu studia největší oporou.

Obsah

Úvod	6
1 Volný čas a výchova ve volném čase	8
1.1 Volný čas	8
1.2 Funkce volného času a funkce výchovy ve volném čase	9
1.3 Výchova mimo vyučování	11
1.4 Specifika výchovy mimo vyučování	12
2 Organizační zajištění výchovy ve volném čase	14
2.1 Zájmové vzdělávání a legislativa zájmového vzdělávání	14
2.2 Školní vzdělávací program	14
2.3 Školní družina	15
2.3.1 Činnosti ve školní družině	16
2.3.2 Období mladšího školního věku	17
2.4 Pedagogický pracovník školní družiny	18
3 Činnosti a modely v rámci výchovy ve volném čase	20
3.1 Hra	20
3.2 Zážitková pedagogika	21
3.3 Zájmové činnosti	22
3.3.1 Motivování zájmových činností	23
4 Blok činností Cestuj a poznej Vesmír	25
4.1 Projektování	25
4.2 Vazba projektu na ŠVP	26
4.3 Cestuj a poznej Vesmír	26
4.3.1 Společenskovední zájmová činnost	27
4.3.2 Pracovně-technická zájmová činnost	31

4.3.3	Přírodovědná zájmová činnost	35
4.3.4	Sportovně-turistická zájmová činnost	37
4.3.5	Esteticko-výchovná zájmová činnost	39
4.4	Shrnutí praktické části.....	41
	Závěr	42
	Seznam použitých zdrojů	43
	Seznam zkratek	45
	Seznam příloh.....	46

Úvod

*„Jen ten, kdo radost rozdává,
ten radost má.“*

Josef Hlouch

Inspirací pro vybrání tématu bakalářské práce mi byla má pedagogická praxe. Ve druhém ročníku jsem začala pracovat na základní škole Horka nad Moravou jako asistentka pedagoga ve druhé třídě a zároveň jsem působila jako asistentka vychovatelky školní družiny téže třídy.

V současné době působím jako vychovatelka školní družiny, kde pracuji s dětmi, které jsou vzdělávány podle principů Montessori pedagogiky. Od začátku školního roku, kdy jim onemocněla vychovatelka, se u nich vystřídal několik suplentů a děti by tak nejradyji trávili čas venku na školním hřišti nebo hraním her podle vlastní volby. Hned mi bylo jasné, že tyto děti bude těžké zaujmout. A proto, jsem se rozhodla, že by bylo nejlepší, vytvořit jim vzdělávací jednotku, která je bude nejenom bavit, ale přinese jim i nějaký užitek. Inspirací k vytvoření metodických listů mi byla Kosmická výuka, kterou mají žáci zařazenou do projektových dnů, které se u nich konají každou středu místo výuky. Zaujala mě možnost návaznosti programu dne ve školní družině na výuku a možnost tak dětem hravou formou zopakovat to, co se již dozvěděli v době vyučování. Největší inspirací mi však byl samotný zájem dětí o Vesmír.

Teoretická část je členěna do tří kapitol. V první kapitole vysvětluji pojmy volný čas, jeho funkce a výchovu mimo vyučování. Ve druhé kapitole se zaměřuji na důležitost správné organizace volného času, na zájmové vzdělávání a správnou motivaci k zájmovému vzdělávání, charakteristiku školní družiny a činnost ve školní družině a odkazuji na důležitost pedagogických pracovníků, vychovatelů a jejich působení na volný čas. Do třetí kapitoly jsem zahrнула činnosti a výchovné modely, které je možné ve výchově volného času využít, jsou to hra, zážitková pedagogika a zájmová činnost. Čtvrtá kapitola je zařazena do praktické části, kde se v první části zabývám nejprve projektováním a jeho vlastnostmi, poukazuji na spojitost se ŠVP a přecházím do samotného bloku činností, které jsou dále členěny do jednotlivých zájmových činností.

Cílem bakalářské práce, který bude naplněn v praktické části, je navrhnout, popsat, zčásti realizovat a zhodnotit zájmové činnosti, které budou tematicky zaměřeny na Vesmír. Tyto činnosti budou vztaženy k jednotlivým oblastem zájmových činností a žáci jejich prostřednictvím budou prohlubovat znalosti a dovednosti, které získali během výuky a umožní

jim poznat Vesmír nejen ze školní lavice a učebnic, ale vlastní iniciativou a nápady, tvorbou, četbou. Námět k činnostem, je vytvořen pro žáky 2. třídy základní školy, jedná se o mladší školní věk, tedy děti ve věku 7-8 let.

1 Volný čas a výchova ve volném čase

Pojem volný čas je v dnešní době hojně používaný pojem. Často o něm slyšíme a dané slovní spojení používáme, máme o něm své představy. Přestože se slovní spojení volný čas zdá být pojmem jasným, termín přesto není snadné definovat.

Volný čas je součástí života člověka. Volný čas mnozí z nás berou jako samozřejmost, ale přitom nemusí být jasné, co to volný čas doopravdy je, nebo která část našeho dne by se dala právě označit za dobu volného času. A tak jako nedílnou součástí lidských životů, je důležité se volným časem zabývat. Volný čas můžeme vnímat jako možnost svobodné volby a prostor k seberealizaci. Přesto je důležité a prospěšné, zejména u dětí, do volného času výchovně vstupovat a ovlivňovat jej. Nejdůležitější však je, aby doba trávená mimo povinnosti přinášela pozitivní a příjemné zážitky.

1.1 Volný čas

V pedagogickém slovníku je volný čas definován takto: „*Čas, s kterým může člověk nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Volný čas je doba, která zůstane z 24 hodin běžného dne po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby (včetně spánku). Na výchovu a vzdělávání ve volném čase je zaměřena pedagogika volného času.*“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, s. 274).

Volný čas je doba, kdy člověk vybírá dobrovolně činnost, dělá tedy to, co chce, a ne to co musí. Aktivity ve volném čase by měly přinášet potěšení a radost. Je to čas, kdy má člověk příležitost relaxovat, odpočívat a obnovit své síly, a to i k osobnímu rozvoji. (Pávková, 2014, s. 14).

Volný čas dětí a mládeže má své specifika, která se liší od volného času dospělého jedince. Rozdíl je v rozsahu, kdy má dítě více volného času než dospělý, v pestrosti aktivit; jedná se tedy o obsah volného času a míru samostatnosti. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 66)

Opakem volného času je tzv. sféra povinností. Jedná se o dobu, kdy člověk vykonává činnosti, které činit musí, a to bez ohledu na to, zda jde o povinnosti příjemné či nepříjemné. Sféra volného času a sféra povinností nelze úplně oddělit. Existují povinnosti, které člověk plní ochotně, dokonce rád a volnočasové aktivity tak nejsou jen zábavou, ale přinášejí i hmotný efekt. Tyto aktivity nesou označení polovolný čas. (Bendl a kol., 2015 s. 120–121)

Výchova společně se vzděláváním jsou předmětem pedagogiky, jako vědní disciplíny. Výchova má mnoho funkcí: připravuje jedince k plnění společenských úkolů, přenáší společensko-historické zkušenosti z jedné generace na druhou, pečuje o harmonický rozvoj osobnosti nebo vede člověka k sebevýchově. (Bendl a kol., 2015, s. 12)

Volný čas je jednou z pedagogických disciplín, která spadá mezi společenské vědy. Zaobírá se převážně výchovou ve volném čase, jeho pedagogickým působením a zhodnocováním volného času. Sleduje možnosti vývoje osobnosti člověka v rozličných věkových kategoriích – děti, mládež, dospělý v produktivním věku, senioři. (Pávková, 2014 s. 14)

O pedagogice volného času lze v dnešní době hovořit také jako o vědě volného času. Tato věda se následně zabývá zkoumáním vzniku volného času, jeho historickými proměnami a souvislostmi s vývojem společnosti. Pedagogika volného času je poměrně mladý vědní obor, který se stále vyvíjí. (Bendl a kol., 2015, s. 119).

1.2 Funkce volného času a funkce výchovy ve volném čase

Kavanová a Chudý (2005, s. 14–15) ve své knize odkazují na několik autorů, kteří se snažili funkce výchovy volného času definovat a je zřejmé, že se autoři při formulování těchto funkcí rozcházejí, ale pro vytváření definic berou v úvahu zejména tyto:

Jan Čáp (1997, s. 184) pohlíží na tři důležité funkce: odpočinek, zábava a rozvoj osobnosti.

1. **Odpočinek** kompenzuje únavu, která vznikla při práci a jde zde tedy o obnovu pracovní síly. Patří sem odpočinek kulturní, do kterého spadá kino, divadlo, ale i hry a pasivní odpočinek.
2. **Zábava** je přerušování všednosti v chodu každého dne člověka. Je spojena se zážitky s neobvyklou činností. Patří sem hry a aktivity, které rozptylují a narušují všednost dne.
3. Funkce **rozvoj osobnosti** je z pedagogického i společenského hlediska nejdůležitější. Ve volném čase by aktivity měly podporovat osobnost po stránce tělesné, duševní, ale i sociální. Člověk zde prohlubuje například vzdělání, zvyšuje si kvalifikaci a účastní se ve veřejném i společenském životě.

Hilda Holinová (1975, s. 31) uvádí, že volný čas má čtyři funkce, kterými jsou:

- reprodukce pracovní síly,
- všestranný rozvoj osobnosti,
- uspokojování životních potřeb,
- plnění společenských úloh.

Pavol Masarik a kol. (1995, s. 112), vymezují v knize *Teória školskej a mimoškolskej výchovy* funkce volného času jako:

- dobu pro aktivní oddych (probíhá zde relaxace a regenerace sil),
- rozvoj a formování schopností,
- seberealizaci,
- socializaci a prevenci oproti negativním formám chování.

Emília Kratochvílová (2001, č. 5, s. 3) pro změnu doporučuje držet se především:

- zdravotně-hygienické funkce,
- formativně-výchovné funkce,
- seberealizační funkce,
- preventivní funkce.

Horst Opaschowski (Hofbauer, 2006, s. 14-15) zase uvádí celkem osm funkcí, které se s výše uvedenými v mnohém prolínají, kde první čtyři působí spíše individuálně a zbylé čtyři pak působí spíše všeobecně:

- rekreace – probíhá zde zotavení, osvobození od zátěže, nebo uvolnění,
- kompenzace – jde zde převážně o vyvážení nedostatků a rozptýlení,
- edukace – v této funkci se zaměřujeme na vzdělávání, poznávání a probíhá změna a rozvoj osobnosti,
- kontemplace – jedná se zde převážně o klid, meditaci a rozjímání, nebo sebereflexi,
- komunikace – kontakt a družnost,
- integrace – tvoření skupin, sociální učení, nebo hry a rituály,
- participace – spolupráce, účast,
- enkulturace – účast na kreativním životě, společné řešení problému, tvůrčí uplatnění.

Autorka Jiřina Pávková (2014, s. 15–17) ve své knize *Pedagogika volného času* uvádí specifické funkce, které spolu úzce souvisí a v praxi se prolínají:

Výchovně-vzdělávací funkce, která se zakládá v záměrném a cílevědomém ovlivňování osobnosti vychovávaných jedinců. Předpoklad volného času dává možnost působit na psychickou, fyzickou i sociální stránku a zároveň je zde možnost rozvíjení rozumových schopností a emocí.

Při **zdravotní funkci** veškeré aktivity a výchovné působení podporují zdravý tělesný, duševní i sociální vývoj vychovávaných jedinců. Probíhá zde například upevňování a pěstování hygienických návyků, dodržování zásad pro bezpečnost práce, vedení ke zdravému stravování nebo zařazování pohybových aktivit do režimu dne.

Preventivní funkce výchovy ve volném čase si zakládá na předcházení negativních úkazů (šikana, agresivita, útěky z domova, krádeže atd.). Dítě, které správně využívá volného času, věnuje se svým zájmům je málo pravděpodobné, že podlehně špatným vlivům okolí. Preventivní funkcí tak negativním jevům předcházíme a nesnažíme se je napravovat.

Sociální funkci výchovy ve volném čase chápeme jako funkci, které má zajistit bezpečnost dohledu dětí v době mimo vyučování, tedy v době, kterou děti netráví s rodiči. Spočívá v možnosti navazovat rozmanité sociální vztahy, nová přátelství a kamarádství s těmi, které mají stejné nebo podobné zájmy. (Pávková, 2014, s. 16)

1.3 Výchova mimo vyučování

Na výchovu dětí mimo vyučování se převážně participuje rodina, ale i škola, zařízení pro výchovu mimo vyučování, popřípadě další subjekty a jiné společenské vlivy. Zároveň skýtá příležitost navádět jedince k účelnému využití tohoto času, formovat hodnotné zájmy, rozvíjet specifické schopnosti a upevňovat žádoucí morální vlastnosti, nebo zdokonalovat a uspokojovat významné lidské potřeby. (Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2002, s.37)

Dříve jsme se také mohli setkat s různými termíny. Tyto dříve užívané termíny vyjadřovaly potřebu vyjádřit výchovné působení prostředím či institucemi. Například pojem výchova mimotřídní vyjadřuje aktivity realizované školou mimo povinnou školní výuku a mimo učební osnovy, pojem výchova mimoškolní pro změnu pojmenovává činnosti, které se odehrávají mimo školu. Výchova mimo vyučování však přesněji vystihuje jádro problematiky tím, že

výchovné působení nestaví mimo instituce, ale mimo činnosti jako například vyučování. (Hofbauer, 2004, s 15–16)

Pávková a kol. (2002, s.37) ve své publikaci *Pedagogika volného času* vymezují **výchovu mimo vyučování** takto:

- probíhá mimo povinné vyučování,
- probíhá mimo bezprostřední vliv rodiny,
- je institucionálně zajištěná,
- uskutečňuje se převážně ve volném čase.

1.4 Specifika výchovy mimo vyučování

Aby pedagog naplňoval výchovné cíle, musí projevit znalost podmínek výchovy a vhodnou volbu výchovných prostředků. Požadavky pro výchovu bývají často označovány jako pedagogické principy. Pávková (2014, s. 23–26) ve své knize tvrdí, že konkrétnější požadavky jsou spíše známé jako pedagogické zásady. Zásady platí pro všechny oblasti výchovy (rodinnou, předškolní, školní i výchovu ve volném čase) a mají své specifické požadavky. Mezi základní požadavky na výchovu ve volném čase patří:

- Pedagogické ovlivňování volného času – je to způsob citlivého, nenásilného, ale zároveň cílevědomého vedení k racionálnímu využití volného času.
- Požadavek jednoty a specifičnosti vyučování a výchovy mimo vyučování – obě oblasti nesou jediný cíl, a to rozvoj dítěte. Mezi oběma oblastmi je nutná spolupráce, a to zejména mezi pedagogy.
- Požadavek dobrovolnosti – zakládá se na dobrovolné účasti ve volnočasových aktivitách. Důležité je zvolit vhodnou motivaci, což je základem práce pedagoga volného času a vychovatele. Pokud motivace není dostačující, děti si aktivit neúčastní. Je zřejmé, že ne pro všechny výchovné situace musí platit požadavek dobrovolnosti, a to zejména pokud se to týká dodržování bezpečnosti a hygieny práce apod.
- Požadavek aktivity – pedagog podporuje nápaditost, iniciativu. Spíše, než bavit děti je důležité je naučit je se bavit.
- Požadavek seberealizace – činnosti, které se odehrávají ve volném čase mají mít takové vlastnosti, aby v nich každý našel možnost rozvíjet své vlohy a uplatnil své

specifické schopnosti. I žáci, kterým se ve škole nedaří zde nacházet prostor pro úspěšnou seberealizaci, a to pro ně může mít zásadní vliv i do budoucnosti.

- Požadavek pestrosti a přitažlivosti – požadavek se týká zejména obsahu, metody a formě práce. Mělo by zde docházet ke střídání různých činností, respektování přání a potřeb účastníků.
- Požadavek odpočinkového a rekreačního zaměření – jedná se zde o nutnosti zařazování takových činností, které umožňují regeneraci sil a odstranění únavy.
- Požadavek citlivosti a citovosti – pro pedagoga znamená citlivost při práci jak s jednotlivci, tak skupinami, a to zejména v oblasti motivace, vzhledem k požadavku dobrovolnosti. Požadavek stanoví vyváženost rozumové i citové složky psychiky a vytváření příležitosti pro kladné emocionální zážitky.
- Požadavek sociálního kontaktu – poukazuje na důležitost osobních vztahů, jako jsou přátelství a kamarádství, na důležitý vliv sociálních skupin na vývoj jedince.

Platné principy i specifické požadavky pro výchovu ve volném čase mohou do určité míry přispět k účinnosti výchovného působení.

2 Organizační zajištění výchovy ve volném čase

Organizační zajištění volného času není úplně jednoduché. Jako vše ve vzdělávání i volný čas je řízen jistými pravidly a povinnostmi, kterými se v našem případě nejčastěji pedagog, musí řídit. Organizační podmínky pro výchovu mimo vyučování jsou dána Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

2.1 Zájmové vzdělávání a legislativa zájmového vzdělávání

Zájmové vzdělávání poskytuje podle ustanovení § 11 školského zákona účastníkům zájmovou činnost, zaměřenou na různé oblasti volného času. Zájmové vzdělávání je uskutečňováno v školských zařízeních pro zájmové vzdělávání, zejména ve střediscích volného času, školních družinách nebo školních klubech.

Podle Vyhlášky o zájmovém vzdělávání lze zájmové vzdělávání uskutečnit několika formami:

- a) *„pravidelnou zájmovou, výchovnou, rekreační nebo vzdělávací činností včetně možnosti přípravy na vyučování,*
- b) *příležitostnou zájmovou, výchovnou, rekreační nebo vzdělávací činností včetně možnosti přípravy na vyučování,*
- c) *táborovou činností a další obdobnou činností,*
- d) *osvětovou činností včetně shromažďování a poskytování informací pro děti, žáky a studenty, popřípadě i další osoby, a činnosti vedoucí k prevenci rizikového chování a výchovou k dobrovolnictví,*
- e) *využitím otevřené nabídky spontánních činností,*
- f) *individuální prací, zejména vytvářením podmínek pro rozvoj nadání dětí, žáků a studentů,*
- g) *vzdělávacími programy navazujícími na rámcové vzdělávací programy škol.“*
(Vyhláška č. 74/2005, o zájmovém vzdělávání, §2)

2.2 Školní vzdělávací program

Na každém škole a v každém školském zařízení se, vzdělání uskutečňuje podle **školních vzdělávacích programů** (ŠVP). Jedná se o závazný pedagogický dokument daný školským zákonem. Pro školy vydává ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy rámcové vzdělávací

programy a jednotlivé školy je následně rozpracovávají podle zásad vydaných MŠMT ČR do svých vlastních ŠVP. Pro školská zařízení, pro které ministr nestanoví rámcový vzdělávací program a spadá sem například školní družina, klub, DDM nebo domov mládež, vydá ředitel daného zařízení vlastní školní vzdělávací program, který musí být zveřejněn na přístupném místě. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 155)

Do ŠVP pro školní družinu je zahrnuta zejména ta část, která se vztahuje k délce vzdělávání. Zároveň musí navazovat na program školy, protože ŠVP školní družiny a ŠVP školy tvoří jeden organizační celek. Je nutnost, aby školní vzdělávací program obsahoval identifikační údaje o škole a charakteristiku školy i jejího vzdělávacího programu. Dále může zahrnovat například stručnou charakteristiku školní družiny, popis činností nebo informace o návaznosti na vzdělávací program školy. Podstatnou částí ŠVP jsou i očekávané výsledky, které označují pojmem klíčové kompetence, tzn. vědomosti, schopnosti, dovednosti a postoje. Školní vzdělávací program školní družiny tedy formuluje konkrétní cíle vzdělávání i obsah, obsahuje časový plán nebo může charakterizovat materiální, personální a ekonomické podmínky školní družiny. (Hájek a kol., 2007, s 15-17)

2.3 Školní družina

Školní družina umožňuje zájmové vzdělávání žákům jedné nebo několika škol. Činnost školní družiny je vykonávána ve dnech školního vyučování, popřípadě o školních prázdninách. Organizování zájmové činnosti je zejména pro žáky prvního stupně základní školy přihlášené k pravidelné denní docházce. Školní družina poskytuje účastníkům možnost odpočinkových činností a přípravu na vyučování. (Heřmanová, Macek, 2009, s. 19)

Podle Hájka, Pávkové a kol. (2003, s. 16) je možnost den dítěte rozdělit na tři časové segmenty: **dobu tzv. pracovní** (je to doba, kterou tráví dítě ve škole při vyučování a přípravou na něj), **dobu mimopracovní** (čas, který jedinec potřebuje na regeneraci sil a nezbytné životní úkony) a **dobu volného času**, která je jednoduše formulována jako oblast, kdy se dítě může věnovat svým činnostem podle jejich svobodné volby. Čas mimopracovní a volný čas se uskutečňují ve školní družině.

Je to instituce, která uskutečňuje základní formu výchovy mimo vyučování. Ve školní družině jsou děti rozděleny do oddělení. Maximální počet dětí na jednoho vychovatele

v jednom oddělení je 30 dětí, pokud se činnosti odehrávají venku, na jednoho vychovatele připadá maximálně 25 dětí.

Činnosti v ŠD by měly navazovat na ŠVP základní školy, avšak nesmí být přímým pokračováním vyučování. (Musil, 2015, s. 63)

Musil (2015, s.64) se ve své knize také vyjadřuje k povinnostem školní družiny a nutnosti dokumentace, kterou má každý vychovatel vést.

ŠD má mít:

- přesně předepsanou provozní dobu,
- určeno, jakým způsobem bude probíhat předávání dítěte ze školy do ŠD,
- vymezené podmínky způsobu docházky dítěte do ŠD – žákovy odchody, nebo jeho vydání rodičům),
- v případě nevyzvednutí dítěte z ŠD do stanovené doby, musí mít vychovatel přesně stanovenou, jakým způsobem jednat,
- ŠD musí mít na viditelném místě uveden vnitřní řád ŠD, který je závazný pro pracovníky a pro rodiče má informativní funkci. Vnitřní řád ŠD se stává součástí dokumentů ZŠ.

Dokumentace vedená každým vychovatelem:

- pro žáky, kteří jsou přihlášení k pravidelné docházce musí mít vychovatel zápisový lístek,
- plán činností na určité období,
- přehled výchovně vzdělávací práce,
- pokud jsou do zájmového vzdělávání řazeny zájmové kroužky, vychovatel, který zájmový kroužek vede, musí vést deník práce zájmového útvaru (Musil, 2015, s. 64)

Je důležité zachovat rovnováhu mezi organizovanou činností a spontánní činností a je vhodné, aby se i děti podílely na tvorbě programu.

2.3.1 Činnosti ve školní družině

Činnost školní družiny úzce souvisí se vzdělávací činností základní školy. Nesmí být však přímým pokračováním vyučování a nesmí ho nahrazovat. Režim dne by měl vytvářet dobré podmínky pro uskutečňování výchovných plánů pedagogů, a přitom je nezbytné, aby

vyhovoval i potřebám a zájmů dětí. Ve školní družině by měli být uskutečňovány činnosti odpočinkové, rekreační, zájmové a příprava na vyučování. (Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2002, s. 115

- **Činnosti odpočinkové** – úkolem je odstranit únavu a naplnit psychohygienické poslání. Do režimu dne jsou zařazovány nejčastěji v době po obědě, nebo do činností před vyučováním do ranní družiny. Do odpočinkových aktivit spadá převážně poslech, četba, stolní hry nebo jiné klidové zájmové činnosti.
- **Rekreační činnosti** – slouží zejména k regeneraci sil. Střídá se zde aktivní odpočinek s náročnějšími pohybovými, sportovními nebo manuálními prvky. Aktivity se realizují zejména venku, ve skupinách (organizované nebo jako spontánní činnost).
- **Zájmové činnosti** – umožňují dětem seberealizaci a rozvíjí jejich osobnost. Mohou být zařazeny jako aktivity skupinové nebo individuální a jako plánovaná nebo spontánní činnost. Vše vychází ze zájmů dětí.
- **Příprava na vyučování** – jedná se o okruh činností související s plněním školních povinností a tato činnost není legislativně stanovena jako povinná činnost ŠD. Jedná se zde převážně o vypracovávání domácích úkolů (pouze se souhlasem rodičů) – činnost je zařazována až po odpočinkových činnostech a neměla by být uskutečňována před 15 hodinou. Do této kategorie spadá i zábavné procvičování učiva formou didaktických her a získávání dalších doplňujících poznatků. (Hájek, Pávková a kol., 2003, s. 17)

Poslání školy spočívá především v předávání znalostí a je důležité, aby si jak učitelé, tak vychovatelé uvědomili, že jejich odpovědnost je široká. Zahrnuje formování sociálních dovedností. (Hájek, Pávková a kol., 2003, s.85)

2.3.2 Období mladšího školního věku

Soubor činností v praktické části je vytvořen pro žáky ve věku od 7-9 let, jedná se o období mladšího školního věku, a proto je považují za důležité se na toto období a fázi zaměřit.

V publikaci *Přehled vývojové psychologie* (Šimíčková-Čížková a kol, 2010, s. 105–112) se dočítáme, že v období mladšího školního věku, které psychoanalýza označila jako období latence, je ukončena etapa psychosexuálního vývoje a základní pudová energie je relativně

v klidu až do počátku dospívání. Autoři zde odkazují na Josefa Langmeiera, který tuto fázi charakterizuje jako věk střízlivého realismu, ve kterém je žák zaměřen na svět a chce jej pochopit.

Žák v období mladšího školního věku nechce být pouze pasivním pozorovatelem a příjemcem informací, ale chce se všeho sám zúčastnit, pochopit souvislosti na základě prožitků. Na počátku školní docházky u žáků převládá paměť neúmyslná a mechanická, která je přirozeně spojena s vnímáním a ke spojení nových poznatků s předcházejícími je zde důležitá pomoc dospělého. Dochází k rozvoji vnímání, které se stává cílevědomým aktem, ale také se zdokonaluje představivost, paměť, která úzce souvisí s vnímáním a důležitou úlohu má pro žáka rozvoj pozornosti. Biologický věk dítěte nemusí vždy odpovídat s kalendářním, křivky růstové i hmotnostní se často mohou značně lišit. V tomto období se postupně zklidňuje motorický vývoj dítěte, pohyby jsou oproti předškolnímu období rychlejší a přesnější. Dítě se začíná zajímat o pohybové či jiné volnočasové aktivity. (Šimíčková-Čížková a kol, 2010, s. 105–112)

V období mladšího školního věku je pro školní adaptaci a úspěšnost velmi důležitá emocionální vyrovnanost a sociální obratnost. Můžeme pozorovat nárůst schopnosti emočního pozorování a schopnost chápat velké množství ambivalentních citů. Období mladšího žáka je možno označit také jako období extravertze. Sociální role žáka přináší stále nové společenské postavení, rozšiřují se sociální zkušenosti a dochází k odpoutávání se od rodiny. Hlavní činnost dítěte v období mladšího školního věku je učení se a práce (plnění zadaných úkolů). Pro zdravý vývoj jedince v tomto období však stále zůstává nejdůležitější hra. Žáci mají oblíbené hry pohybové, společenské, soutěživé, ve kterých postupně dochází ke stěžování pravidel. Úspěšná seberealizace dětí v zájmových činnostech obohacuje jejich osobnost a je kompenzací neúspěchů ve škole. (Šimíčková-Čížková a kol, 2010, s. 105–112)

2.4 Pedagogický pracovník školní družiny

Pedagogičtí pracovníci zajišťují podle § 7 odstavce 7 školského zákona vzdělávání ve školách a školských zařízeních. Vychovatel, pedagog volného času nebo vedoucí pedagogický pracovník je ten, kdo koná přímou vyučovací, výchovnou, pedagogicko-psychologickou nebo speciálně pedagogickou činnost. (Heřmanová, Macek, 2009, s 23-24)

Pedagogickým pracovníkům zákon ukládá povinnost získat odborné středoškolské, vyšší odborné nebo vysokoškolské vzdělání. (Bendl a kol., 2015, s. 34)

Vychovatel je ten, kdo vychovává, to znamená, že záměrně ovlivňuje vychovávaného jedince nebo skupinu. Jeho povinností je u dětí rozvíjet a pěstovat takové vlastnosti, hodnoty a postoje, které prospívají jak vychovávanému jedinci, tak i ostatním lidem a společnosti. Obecně platí, že vychovatelé pracují ve školách a ve školských zařízeních (školní družina, domov mládeže, internát, středisko výchovné péče či výchovný ústav), kde organizují režim daného zařízení, provádí kontrolu jeho dodržování. Vychovatelé realizují výchovně-vzdělávací činnost, která se zaměřuje na komplexní rozvoj osobnosti dětí a mládeže. Mezi další činnosti, které vychovatelé musí vykonávat, řadíme:

- administrativní činnosti,
- organizační činnosti,
- koordinační činnosti,
- metodické činnosti,
- diagnostické činnosti,
- přímá výchovná a vzdělávací činnost. (Bendl a kol., 2015, s. 12-14)

Mezi vychovatelem a žáky se postupně s každodenním stykem a poznáváním vyvíjí vztah, který může kladně, ale i záporně ovlivňovat úspěšnost pedagogického vlivu i vývoj osobnosti dítěte. Kladný vztah k vychovatelům vzbuzuje u dítěte citovou odezvu i důvěru, ta se přenáší na příznivý vztah k celému zařízení. Působení vychovatelky by pro děti mělo působit přirozeně, zajímavě a radostně, přestože zde dochází k výchovně-vzdělávacímu působení. (Hájek, Pávková a kol, 2003, s. 34-35)

3 Činnosti a modely v rámci výchovy ve volném čase

Činnosti, které se odehrávají v době mimo vyučování, volném čase, jsou pro fungování organizace velmi důležité. Aktivity, které se v dané době odehrávají ovlivňují účastníky organizace, a proto je důležité volit správné pořadí vhodných aktivit. Dá říci, že hra, způsob zážitkové pedagogiky a využití zájmových činností jsou pro správnou funkci školní družiny velmi důležité a ovlivňují způsob jejího fungování.

3.1 Hra

Pro vychovatelskou praxi je důležité pochopit zákonitosti dětské a časem i žákovské hry. Jedná se o základní formu činnosti dítěte. Ve hře se dítě rozvíjí, učí se a je pro něj zároveň zábavou. Při jednotlivých aktivitách si žák osvojuje normy, pravidla či postupy. Všechny hry mají však společnou charakteristiku: (Musil, 2015, s. 46-47)

Hra se řadí mezi základní lidské činnosti.

- jedná se o činnosti dobrovolné,
- průběh hry je důležitější než závěr,
- ve hře můžeme pozorovat zájmy, vztah k okolí a k druhým lidem,
- díky hrám získáváme zkušenosti,
- hra má vždy jasná pravidla, psaná i nepsaná,
- jednání opravdové, hrajeme si však jako.

Hra je nenahraditelnou součástí každodenní pedagogické praxe a je prostředkem výchovy. Pro tvorbu hry, nebo aplikování těch, které jsme někdy již zažili, četli o nich nebo jen viděli je důležité položit si otázky a následně si ně i odpovědět: Co je cílem hry? Co u žáka rozvinu, na co budu působit? Čeho chci dosáhnout? Jaký bude mít hra dopad a vliv na žáka? Ke správnému vytvoření a aplikování hry si tedy musíme nejdříve pojmenovat svůj cíl. Hry můžeme dělit podle výchovných cílů, a to na cíle rozvíjející:

- Jazykovou inteligenci – umění vyprávět a vysvětlovat souvislé příběhy, má srozumitelné vyjadřování.
- Hudební inteligenci – aktivní naslouchání hudby, schopnost zapamatovat si melodii.
- Matematicko-logickou inteligenci – schopnost práce s čísly a podpora logického myšlení.

- Prostorovou inteligenci – schopnosti vizualizace nových, originálních tvarů, obrazů nebo objektů.
- Pohybovou inteligenci – zvládnutí techniky u různých sportů, podpora pohyblivosti, zručnost a šikovnost při zacházení s předměty.
- Intrapersonální inteligenci – sebepoznání, schopnost vyznat se sám v sobě, v umění pracovat se svými pocity a emocemi.
- Interpersonální inteligenci – schopnost všimnout si potřeb, pocitů a emocí okolí.
- Vztah k přírodě – respektování všeho živého a schopnost vnímání přírody jako celku. (Hanuš, Chytilová, 2009, s. 114–115)

3.2 Zážitková pedagogika

Činčera, Kaplánek a Sýkora (2009, s.7) odkazují na to, že výsledek zážitkové pedagogiky, zkušenostního učení nebo prožitkové pedagogiky by měla být zkušenost, kterou účastníci získají. Ve své knize uvádí i přístup Davida a Franka Johnsonových, kteří tvrdí, že zážitková pedagogika vytváří a upravuje akční teorie na základě získaných, tedy vlastních, zkušeností s cílem zlepšení vlastního úspěchu.

Kolb popisuje proces zkušenostního učení jako čtyřstupňový cyklus, který obsahuje: konkrétní zkušenost, ohlédnutí a zobecnění a aktivní zkoušení. Kolbův model je dělen na dvě odlišné dimenze, jedna z nich se zabývá konkrétní zkušeností – zobecněním a druhá je ohlédnutí – aktivní zkoušení. Konkrétní aktivita znamená zapojení členů do společného úkolu a vychází z jejich předchozích zkušeností. Po ukončení následuje ohlédnutí neboli reflexe. V dalším kroku se začíná hodnocením, dochází k zobecnění, ve které se vyzdvihují důležité body a plynule se přechází k formulaci plánů změn, což vede k aktivnímu zkoušení na základě předchozího ověření. (Hanuš, Chytilová, 2009, 43-44)

Obr. 1 Kolbův model zkušenostního učení

Jirásek (in Činčera, Kaplánek a Sýkora, 2009, s. 9–12), ve své kapitole *Zážitková pedagogika – od plytkého rozptýlení k hloubce prožitků* uvádí, že volný čas bychom neměli vnímat pouze jako čas zbytkový. Naopak tvrdí, že volný čas je doba, kdy opravdu činíme jen to, co si přejeme a co nám přináší nějaký zážitek z právě vykonané činnosti.

Hájek, Hofbauer, Pávková (2011, s. 175) říkají, že pokud má být ve výchově prožitkem dosaženo zvolených výchovných cílů a následné uplatnění v praktickém životě, měl by sestavovaný program nést důležité rysy:

- mělo by být společně s účastníky zážitkového programu dohodnuto, jakých cílů budeme chtít dosáhnout a jakým způsobem jich dosáhnout,
- správné vybrání programů a zvolení cílů, na základě vědomí o složení skupiny a s uvědomováním si rozdílů práce účastníků,
- nabídnout účastníkům širokou škálu aktivit a prožitků, které dávají prostor pro vytváření možnosti k získání prožitků a zároveň mohou obsahovat určitý stupeň rizika a dobrodružství,
- propojit aktivity, ve kterých převládá pohyb, ale zároveň vyžadují rozhodování a přemýšlení,
- zajistit, aby aktivity byly vyvážené pro úspěch všech účastníků,
- zajistit naprostou bezpečnost účastníků – emoční, sociální a tělesnou,
- zajistit kvalifikovaného pedagogického pracovníka

3.3 Zájmové činnosti

Jedná se o činnosti, které chápeme jako cílevědomé aktivity zaměřené zejména na uspokojování a rozvíjení potřeb, zájmů a schopností účastníků. Zájmy jsou obvykle vyvolávané potřebami účastníků, nejedná se však o totožné činnosti. Zájmy se tvoří na základě již existujících potřeb a umožňují jejich uspokojování. Patří mezi aktivačně-motivační vlastnosti a vedou tak osobnost k činnosti, která vyvolává motiv k činnosti zaměřené určitým směrem. (Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2001, s. 96-102)

Zájmové činnosti můžeme dělit na:

- **Zájmové činnosti společenskovední**, kde činnosti vedou k poznání aktuálního společenského dění nebo historických souvislostí. Poskytuje prostor pro činnosti

individuálního charakteru i pro nenásilné získání informací z ostatních oborů lidských činností.

- **Zájmové činnosti pracovní-technické** dopomáhají k přiměřenému zdokonalování manuálních dovedností, získávání nových informací o technických poznatcích a následné aplikaci těchto poznatků v praxi.
- **Zájmové činnosti přírodovědné** rozvíjí zájem o pěstitelství a chovatelství, zájem dětí o neživou přírodu i citovému vztahu ke všemu živému, což lze využít k formování pocitu odpovědnosti za ochranu přírody.
- **Zájmové činnosti esteticko-výchovné** formují vztahy dětí k přírodě, společnosti i materiálním a kulturním hodnotám. Aktivity jsou cíleny především na rozvíjení výtvarného, hudebního, literárního, hudebně-pohybového a dramatického projevu.
- **Zájmové činnosti tělovýchovného, sportovního a turistického** zaměření přispívají zejména k fyzické zdatnosti a psychické odolnosti jedince. Oblast tělovýchovy je pro děti ze zdravotního hlediska potřebná. (Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2001, s. 96–102)

Obsah zájmových činností by se měl tvořit na základě požadavků věků dítěte, náročnosti práce, nebo návaznosti na předchozí průpravu. V mladším školním věku nejsou zájmy ještě rozlišeny a z tohoto důvodu je důležité dětem předkládat takové aktivity, při kterých se mění nejen obsah, ale i prostředí v němž činnosti probíhají. (Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2001, s. 96–102)

3.3.1 Motivování zájmových činností

U aktivit v zájmovém vzdělávání je potřeba vyvolat nebo zvýšit zájem účastníků, to znamená vyhovět jejich specifickým potřebám. Nejprve musí být uspokojeny prvotní potřeby, jímž jsou potřeby fyziologické (jídlo, spánek apod.), pak nastává uspokojování potřeb vyšších (psychických). (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 170)

Autoři v knize dále uvádí důležitost motivování potřeb dítěte pedagogem. Motivace má za úkol u účastníků vyvolat potřebu a zároveň ukázat cestu, jak potřebu správně a plnohodnotně uspokojovat. Aktivita pro zájmovou činnosti musí být vyvolaná, ne vynucená. Pro volbu zájmových aktivit dětí není důležitá jen navozující motivace, ale také znalost vlastností dětí, jejich momentálního subjektivního stavu, popřípadě způsob překonávání možných překážek.

Motivace by měla:

- aktivizovat – je nutné, aby byla přiměřená: čím je dítě mladší, tím by měla být motivace více vázáná na předchozí smyslové zážitky,
- regulovat – vymezit, co se má dítě naučit, jak něco udělat a zvládnout, nebo postupovat,
- posilovat žádoucí chování jedince.

Při organizovaných činnostech vychovatel rozvíjí prvky, které by se měli prolínat celým pedagogickým působením: výchova sociálních kompetencí, přinášení podnětů k obohacení činnosti, ovlivňování skupiny, posilování prvků participace na dění sociální skupiny, ale zároveň také učit se nést podíl odpovědnosti za skupinu a výsledky činnosti. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 171)

4 Blok činností Cestuj a poznej Vesmír

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na aktivity, které mají navazovat na projektovou část předmětu Kosmická výuka. Žáci se hrou a zážitkem účastnili aktivit, které jim přinesly nové poznatky o vesmíru, nebo si již zopakovali to, co znají z doby ve vyučování. K vytvoření jednotlivých činností posloužilo projektování a aktivity jsou tvořeny na základě zážitku a hry.

4.1 Projektování

V jednotlivých aktivitách a následnému popisu jednotlivých činností posloužilo projektování, které zmiňují autoři Zdeněk Kalhous, Otto Obst a kol. ve své knize *Školní didaktika* (2009, s. 358). Ti rozlišují tři typy přípravy učitele na vyučovací jednotku.

V prvním typu se jedná o „bleskovou přípravu“. Pedagog si vymezí obsah, promyslí si metody a prostředky. Předpokládá se zde, že výukové cíle jsou již zakomponovány do obsahu učiva uvedeného v učebnici. V druhém typu přípravy již učitel pracuje s cíli popisujícími, čemu by se žáci měli naučit a tento typ přípravy bývá nejčastějším. (Kalhous, Obst a kol., 2009, s. 358)

Nejnáročnější třetí typ se dá charakterizovat několika otázkami:

1. Cíle – co chci a čeho zamýšlím dosáhnout.
2. Jakými prostředky těchto cílů dosáhnu – volba vyučovacích metod (důležitá činnost žáků, nejen učitele), postupy a pomůcky.
3. Zvláštní didaktická hlediska – jakým způsobem budou žáci aktivováni, jaká hlediska je potřeba respektovat nebo co bude pro žáka z učiva nejobtížnější.
4. Výchovné možnosti – jak je možné učivo i průběh vyučování výchovně využít
5. Organizace vyučovací jednotky – jaká bude potřeba organizace vyučovací jednotky a jaký typ bude nejlépe vyhovovat metodické koncepci.
6. Časový projekt vyučovací jednotky – kolik času bude potřeba věnovat částem vyučovací jednotky a kolik času budou potřebovat žáci na domácí přípravu na další vyučovací jednotku.
7. K realizaci přípravy – jakým způsobem bude probíhat zjišťování výsledku žáků a jejich pracovní součinnost. (Kalhous, Obst a kol, 2009, s. 358)

Podle již uváděného třetího typu, který Kalhous (in Kalhous, Obst a kol., 2009, s.359) uvádí ve své knize víme, že příprava projektu by měla obsahovat a ve zřetel by se mělo brát: téma

učiva, cíl učiva, obsah učiva, pomůcky, metodický postup výuky, motivace žáku, časovou a obsahovou spojitost, systém úkolů k procvičování, hygienické hledisko, výchovný aspekt a organizaci vyučovací jednotky.

4.2 Vazba projektu na ŠVP

Činnosti se konaly na Základní škole Horka nad Moravou, ve druhém ročníku. Žáci školní družiny jsou rozděleny do 7 oddělení a kapacita je 190 žáků prvního stupně. Ranní provoz ŠD je od 6:20 – 7:50 a od 11:30 – 17:00. ŠD má k dispozici tělocvičnu, cvičnou kuchyň, počítačovou učebnu, venkovní učebnu, keramickou dílnu a sportovní areál. Škola se nachází v bezprostřední blízkosti ekologického centra Sluňákov a chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví, které jsou pro konání venkovních sportovních nebo vzdělávacích aktivit vhodným místem. Školní družina nabízí žákům vhodné trávení volného času v době před vyučováním i po vyučováním. Režim ŠD navazuje na vyučování a nabízí zájmové vzdělávací kroužky (flétna, výtvarný kroužek, čtenář, keramika, aerobik, jóga, a program Děti na startu). Nově je ve školní družině asistent, který pracuje na základě šablon MŠMT a vede kroužky arteterapie, mozaika a keramika. V těchto kroužcích se zejména pracuje s dětmi, které mají výchovné problémy, nebo je potřeba se jim individuálně věnovat i mimo výuku.

Obsah vzdělávání ŠD je dělen do pěti vzdělávacích celků a volně navazuje na ŠVP Naživo +. Vzdělávací část Člověk je pro potřeby školy přejmenovaná na Náš svět, a tento název je zároveň i názvem předmětu, který je vyučován na 1. stupni, je členěn do pěti vzdělávacích celků podle ročníků (Místo, kde žijeme; Lidé kolem nás; Lidé a čas; Rozmanitost přírody; Člověk a jeho zdraví).

4.3 Cestuj a poznej Vesmír

Blok činností mé bakalářské práce byl uskutečňován během pedagogické praxe a navazuje na činnost v době vyučování. Záměrem bylo dětem zábavnou formou zopakovat a prohloubit vědomosti o tom, co se naučili o Vesmíru. Činnosti se uskutečnily ve 2. ročníku ZŠ Horka nad Moravou, kde působím jako vychovatelka ŠD. Na této škole jsem začala pracovat již ve druhém ročníku, a to jako asistentka pedagoga i asistentka vychovatelky ve školní družině. Následně mi byla nabídnuta pozice vychovatelky jako zástup za mateřskou dovolenou, a tak vznikla možnost zpracovat toto téma a zamyslet se nad jeho zapojením do běžného dne školní družiny.

Nápad k vytvoření těchto činností, vztahujících se k vesmíru vznikl díky odpočinkové četbě knihy Neználek ve Slunečním městě a možností na navázat tak na vyučovaný předmět Kosmická výchova. Aktivity měli žákům vytvořit podvědomí o prostředí a neustálých proměnách ve vesmíru.

S dětmi jsme se stali kosmonauty, vytvořili si vlastní kosmickou raketu a společně procestovali vesmírný prostor. Rozvíjeli jsme svou představu o vesmíru na základě předchozích zkušeností, které žáci získali ve vyučování a obohatili je o nové pojmy.

Skrze jednotlivé aktivity si žáci měli uvědomit, že jsme jen nepatrnou částičkou vesmíru a ujasnit si pojmy jako Sluneční soustava, galaxie, Mléčná dráha, a to převážně díky práci s encyklopediemi. Před samotným zahájením projektu bylo na úvod dětem puštěno DVD Vesmír – Sluneční soustava.

Jednotlivé aktivity jsou členěny do zájmových činností. Pro každou činnost jsou vytvořeny metodické listy. Aktivity slouží pouze jako námět či inspirace, co se může k danému tématu Vesmír konat. Aktivity je možné vykonat během jednoho měsíce, ale je možnost konat činnosti i během celého pololetí.

4.3.1 Společenskovědní zájmová činnost

Metodický list č. 1

Téma: Hra na nekonečno

Cíl:

- žák dokáže na základě vlastní zkušenosti ze hry vysvětlit, že vesmír je nekonečný. Neexistuje žádná stěna, která by značila konec,
- žák aktivně spolupracuje s ostatními spolužáky a je ochotný přijímat jejich podmínky
- žák provádí cvičení podle předem stanovených pravidel

Obsah: hry na koberci

Pomůcky: relaxační hudba, prostor ve třídě, mluvící kámen¹ k závěrečné reflexi

¹ Mluvící kámen – předmět, který určuje, kdo z žáku má slovo. Pokud někdo drží mluvící kámen, nesmí mluvit nikdo jiný. Při použití mluvícího kamene je nutné zdůraznit pravidlo „Nasloucháme si“

Organizace: v oddělení školní družiny na koberci v řadě za sebou, sedí střídavě holka, kluk

Čas: cca 15 minut na aktivitu a 20 minut na reflexi (záleží na výřečnosti žáků)

Motivace: „*Představte si, že jste ve vesmíru, slyšíte pouze příjemnou hudbu. Jak se ve vesmírném prostředí budete cítit? Pokuste se přijít na to, co vám tato aktivita má říct!*“

Hlavní část: Žáci sedí v řadě za sebou. Spolužák, který sedí na konci řady pohladí spolužáka před sebou. Takové pohlázení putuje vesmírem až k prvnímu dítě. To, aby mohlo pohlázení předat dál, musí běžet na konec řady a pohlázení zase předat dál, musí běžet na konec řady a pohlázení zase předat dál. Takto se to opakuje, dokud se nevystřídají všichni kamarádi. Celá aktivita probíhá v tichosti pouze za zvuku relaxační hudby. Po vystřídání všech zúčastněných si žáci sednou do elipsy – komunitního kruhu, ve které probíhá zpětná vazba. Dětem není na začátku sděleno, že se jedná představení nekonečnosti Vesmíru, jejich úkolem je na to společnými silami přijít. V komunitním kruhu si žáci předávají mluvící kámen (slovo má pouze ten, který drží předmět v ruce) a sdělují ostatním jaké pocity při doteku ostatních cítili. Sami řeknou, proč si myslí, že se aktivita konala a co mohla mít za význam.

Metodický list č. 2

Téma: Co je vesmír?

Cíl:

- žák je schopen uvést pojmy z prostředí Vesmíru,
- žák vysvětlí spolužákům informace, které získali,
- žák rozvíjí své vyjadřovací schopnosti
- žák zvládá spolupracovat a komunikovat v kolektivu
- žák aktivně naslouchá ostatním

Obsah: práce v kolektivu

Pomůcky: žlutá hvězdička, sloužící jako mluvící předmět, velký hnědý balící papír a fixy

Organizace: práce v komunitním kruhu

Čas: 20 minut

Motivace: „Již jsem se dozvěděli, že vesmír nikde nekončí, nemá žádnou hranu, o kterou bychom se mohli opřít. Důležité ale je, sdělit si, co již o Vesmíru víme a co bychom se chtěli dozvědět. Je důležité pozorně naslouchat spolužákům, kteří se s námi chtějí podělit o své znalosti. Společně si vytvoříme plakát, na který informace zapíšeme a uvidíme, jestli se nám na konci naší cesty podaří zjistit, zda jsme se dozvěděli něco nového a co to bylo.“

Hlavní část: Děti sedí na koberci v kruhu. Každý, kdo drží hvězdičku v ruce řekne, co si pod slovem „vesmír“ představuje a co si myslí, že tam vše může vidět a následně sdělí, co by se chtěl ještě dozvědět. Pokud někdo nic neví, nebo nám sdělit nechce, necháme ho předat hvězdičku dál. Před povídáním položíme doprostřed kruhu balící papír, na který se zapisují informace, které bychom se chtěli o Vesmíru dozvědět. Žáci si mohou po dopsání papír vyzdobit. Vytvoří si tak svůj vlastní informační plakát. Snos otázek, co se chceme ještě vše dozvědět.

Metodický list č. 3

Téma: Vesmírné stanice

Cíl:

- žák spolupracuje s ostatními
- žák si dokáže zorganizovat časově jednotku
- žák se získá zkušenost s novou hrou

Obsah: Práce v kolektivu a na různých činnostech

Pomůcky: Brain Box Vesmír, Lego, stavebnice Kapla, omalovánky (měsíc, planety, výzkumná stanice...), výroba rakety 3D

Organizace: Oddělení ŠD, prostor na koberci, pracovní stoly

Čas: 2 hodiny

Motivace: „Jako správný kosmonaut i vy musíte splnit několik úkolů, které ukáží, že jste připraveni na vesmírnou cestu. Měli byste dokázat opravit svou raketu, vědět, co se nachází ve vesmírném prostředí nebo jak vypadá taková vesmírná výzkumná stanice. Připravte se tedy na cestu, plnou nových zážitků s vaší výzkumnou skupinou.“

Hlavní část: Ve třídě jsou připravena 4 stanoviště. Ke každému stanovišti se posadí cca pětičlenná skupinka žáků (důležité je rozdělovat žáky podle vztahu ve třídě, cílem aktivity je podpořit vztahy ve skupině, je vhodné, aby skupinu netvořili pouze kamarádi). Na každém stanovišti skupinka stráví cca 20 minut. Po vypršení časového limitu se skupinky střídají na stanovištích a začínají další aktivitu. Důležité je zdůraznit že, se nehraje na výsledky, ale na zážitky z aktivit.

- Stanoviště s hrou Brain Box ²Vesmír slouží k procvičení paměti zábavnou formou a zároveň slouží k získání nových znalostí.
- Na stanovištích s Legem a stavebnicí Kapla si žáci procvičí trpělivost při stavění vesmírné stanice nebo vesmírné lodi.
- Na třetím stanovišti se budou nacházet omalovánky, které slouží k odpočínutí a relaxaci.
- Poslední stanoviště s tvorbou 3D rakety si žáci procvičí manuální zručnost. Pokud někomu zůstane volný čas, bude hotový před časovým limitem, vezme si encyklopedie a v nich si bude číst a zjišťovat informace. Pokud bude chtít, může získané informace reprodukovat ostatním po ukončení aktivit.

Metodický list č. 4

Téma: Poznej Sluneční soustavu

Cíl:

- žák vyvodí závěry z prováděné činnosti
- žák interpretuje získané informace
- žáci spolupracují se spolužáky
- žák získává povědomí o tom, jak to vypadá ve Sluneční soustavě

Obsah: podpora představivosti

Pomůcky: slaměný klobouk se žlutou stužkou – Slunce, oranžovou stužku (8 cm) - Merkur, béžovou stužku – Venuše (11 cm), modrou stužku – Země (15 cm), červenou stužku – Mars (21 cm), tmavě žlutou stužku – Jupiter (74 cm), světle žlutou stužku – Saturn (134 cm), zelenou

² Brain box – desetiminutová společensko-vzdělávací hra. Slouží na procvičení paměti a dovedností toho, co si zapamatujeme během 10 vteřin

stuhu – Uran (274 cm), tmavě modrou stuhu – Neptun (446 cm), texty k jednotlivým planetám a Slunci

Organizace: venkovní prostředí, nejideálnější je menší louka

Čas: 1 hodina

Motivace: *Slunce a jeho planety se označují jako sluneční soustava. Patří do ní 8 planet, 61 měsíců, několik milionu skalisek, kterým se říká asteroidy a několik miliard komet. Slunce je uprostřed soustavy a vše kolem něj obíhá. Pojd' si vyzkoušet, jak to vypadá v naší sluneční soustavě.*

Hlavní část: Žáci sedí na louce a poslouchají základní informace o Slunci a planetách. Po sdělení všech důležitých informací se z jednoho žáka stane Slunce. Ten dostane slaměný klobouk žlutou stužkou a na krk kartičku s informacemi o Slunci. Následně se vyzve další dítě, slovy „Ty jsi planeta Merkur a máš v ruce oranžovou stužku“, jemuž je také karta s informacemi zavěšena na krk. Následně se dítě Merkur odvede ke Slunci, které chytne stužku za jeden konec a dítě, které představuje Merkur drží stužku za konec druhý. Takto se postupuje s každou planetou. Když jsou všechny děti, které představují planety spojené stuhou se „Sluncem“, jsou připraveni vnímat vzdálenost svou i ostatních planet od Slunce, mohou se pomalu začít otáčet kolem Sluncem. Takto necháme prostřídat všechny žáky. Ti, kteří zrovna nejsou zapojeni se v tichosti dívají a vstřebávají prožitek z toho, co vnímají. Pozice se mohou i proměnit.

4.3.2 Pracovně-technická zájmová činnost

Metodický list č. 1

Téma: Pozorování planet

Cíl:

- Žák dokáže uvést rozdíly mezi jednotlivými planetami
- žák je schopen diskutovat o vesmíru
- žák je schopen načrtnout souhvězdí z noční oblohy podle předlohy
- žák se aktivně zapojuje do aktivit a dokáže projevit svůj vlastní názor, získaný na základě sdělených informací

- žák klade otázky vztahující se k vesmíru i naší obloze
- žák vytváří model planety na základě vyslechnutého textu

Obsah: práce s textem

Pomůcky: text k tomu, co svítí na obloze, planetám a Vesmíru (Koval, 2013, s. 35); papír A4; barvy (vodové, temperové, pastelky, fixy)

Organizace: elipsa na koberci v ŠD, rozvoj čtenářských kompetencí

Čas: 1 hodina

Motivace:

Hlavní část: Na elipse probíhá čtení, kde děti naslouchají příběhu. Během čtení jsou dělány pauzy, ve kterých jsou dětem kladeny otázky. Kdo bude na otázku znát odpověď přihlásí se. Po dočtení příběhu se dětem položí otázka „Kdo ví něco o další planetě, nebo nějakou jinou zajímavost o Vesmíru?“. V komunitním kruhu bude následně probíhat diskuse o informacích, které v textu nezazněly. Po dokončení povídání žáci dostanou pokyn k vybrání jedné z planet a jejího nakreslení barvami. Kdo bude mít obrázek hotový, odchází na koberec. V okamžiku, kdy se všichni spolužáci sejdou na koberci, kresby si navzájem ukážeme. Na závěr proběhne zpětná vazba, kdy žáci ukazují palcem, jak se jim pracovalo a jak byli spokojeni se svou prací (palec nahoru – výborné, palec do středu – mohlo to být lepší, palec dolů – vůbec se mi to nelíbilo).

Metodický list č. 2

Téma: Vesmír

Cíl:

- žák přenesse podobu neživé přírody do obrazu
- žák diskutuje o způsobu práce a své představě
- žák interpretuje svou představu

Obsah: práce se otiskem a barvou

Pomůcky: temperové barvy, štětce, velký formát černé čtvrtky, předměty vhodné k otisku (korek, hrníček, kelímek, rolička od toaletního papíru, rolička zabalená do bublinkové folie), relaxační hudba

Organizace: třída ŠD

Čas: 1, 5 hod.

Motivace: Před zahájením činnosti je žákům přečtena kapitola z knihy Pozorování planet, Co to svítí na obloze (Koval, 2013, s. 24-34)

Hlavní část: Žákům je puštěna relaxační hudba, během které by měli své představy o vesmíru přenést na papír, a to pouze metodou razítkování. Vzájemně by se neměli rušit, slyšet by měla být převážně hudba. Po dokončení výtvorů, se všichni sejdou na elipse, komunitní kruh, a sdělují si své pocity (jak se jim pracovalo, jak se u toho cítili...) a každý ke svému obrazu podá krátké vysvětlení o své představě.

Metodický list č. 3

Téma: Výroba planet

Cíl:

- žák aktivně spolupracuje s ostatními, respektuje jejich názor
- žák je ochoten přijmout nápady svých kolegů z týmu
- žák reprodukuje ostatním informace o planetách a způsobu jejich výroby
- žák rozvíjí své manuální dovednosti a schopnosti

Obsah: Práce s různými pomůckami, výstavka

Pomůcky: plastelína, polystyrenové koule různých velikostí, tvrdý papír

Organizace: třída školní družiny

Čas: 2,5 hodiny

Motivace: *„Cílem dnešního dne je ztvárnit planety pomocí různých materiálů a různých metod. Způsob práce je na vaší fantazii, ale váš výtvor by měl odpovídat realitě. K dispozici vám jsou stále encyklopedie, ze kterých můžete čerpat nápady.“*

Hlavní část: Žáci se rozdělí minimálně do 4 skupin. Jejich úkolem bude vytvořit reálnou podobu vesmíru, k inspiraci jim mohou posloužit obrázky z encyklopedie. Jedna skupina vyrábí Vesmír z plastelíny, další skupinka pracuje pouze s tvrdým papírem a barvami, další skupinka

má k dispozici polystyrenové koule. Po dokončení se vytvoří výstavka, na kterou se pozvou i další oddělení ŠD a žáci je informují, co vyrobili.

Metodický list č. 4

Téma: Vytvoř si svůj raketoplán

Cíl:

- žák pracuje podle uvedeného postupu
- žák zdokonaluje svou manipulaci s nůžkami i jinými způsoby výroby
- žák oceňuje práci ostatních
- žák popisuje vzhled raketoplánu

Obsah: práce s papírem, kartónem a nůžkami

Pomůcky: rolička od toaletního papíru, barevný papír, lepidlo, nůžky, čtvrtka tvrdého papíru, karton, alobal

Organizace: Pracovní stoly v ŠD

Čas: 1 hodina

Hlavní část: Každý z dětí si vezme svou roličku od toaletního papíru, kterou obalí do barevného papíru (barevný papír si předem každý zvolí a nechá volně ležet). Barevný papír na roličku připevní pomocí lepidla a po jeho přilepení obstrihne po obvodu přečuhující část. Následně si z tvrdého papíru vytvoří kornout – špičku rakety, který přilepí na jednu část roličky. Na karton se nakreslí čtyři shodné obdélníky, vystřihnou se a každému z nich se odstříhne jeden roh. Druhý konec roličky se na čtyřech místech nastříhne a do nich se zasunou kartónové obdélníky. Z alobalu se vystříhne malé kolečko, které se přilepí na střed roličky.

4.3.3 Přírodovědná zájmová činnost

Metodický list č. 1

Téma: Materiál na Zemi a ve vesmíru

Cíl:

- žák organizuje svůj postup práce
- žák spolupracuje s ostatními
- žák získá nové poznatky o přírodě a přírodninách
- žák aktivně naslouchá svým spolužákům (mluví, jen když má slovo, jinak mlčí a poslouchá, co říkají ostatní)

Obsah: práce s přírodním materiálem

Pomůcky: encyklopedie

Organizace: Volná příroda – Litovelské Pomoraví, areál Sluňákova

Čas: 1, 5 hodiny

Motivace: *„Planety už jsme poznali ze všech možných úhlů a dozvěděli jsme se o nich spoustu již známých informací, ale i spoustu nového. Ale víme, jestli můžeme najít ve Vesmíru i něco, co se nachází na zemi? Pojďme to společně prozkoumat a zjistit.“*

Hlavní část: Během procházky v Litovelském Pomoraví žáci sledují volnou přírodu a zkoumají přírodniny (kameny, hlínu, písek, rostliny, vodu...). Pokud někdo najde něco zajímavého, společně budeme uvažovat, jestli je možné, aby se to nacházelo i ve vesmíru. Ověřit si to můžeme v encyklopedii, každé dítě si samo vyhledá informaci o přírodnině, kterou našel. Následně se společnými silami vytvoří Sluneční soustava, a to za pomoci nalezených přírodnin.

Metodický list č. 2

Téma: Výroba kosmického pilota

Cíl:

- žák aplikuje již získané poznatky
- žák dodržuje zásady bezpečnosti při práci, udržuje své místo v pořádku
- žák používá potřebný materiál
- žák postupuje podle uvedeného manuálu práce
- žák seje travu a sleduje její růst

Obsah: práce s přírodními materiály v souvislosti s kreativními potřebami

Pomůcky: silonová ponožka, hobliny, travní semínko, tavící pistole, dekorační oči, barevné bambulky, chlupatý drátek, provázek

Organizace: venkovní prostor

Čas: 30 minut

Motivace: „Je důležité nebýt na cestě sám a mít svého společníka. Proto si vytvoříme kamaráda, který s námi cestu bude trávit a zároveň budeme pozorovat, jak se v průběhu mění.“

Hlavní část: Do silonové ponožky žáci nasypou hrst travního semene, které následně zasypou hoblinami. Od množství hoblin v ponožce se bude odvíjet velikost panáčka. Po dosypání hoblin se na konci ponožky uváže uzel, zbylá část punčochy zůstává, napomáhá lepšímu vsakování vody. Pomocí prstů žáci mohou vytvarovat nos i uši, které podváží kouskem provázku. Jak bude nos i uši vypadat záleží na fantazii dětí. Pokud žáci nechtějí mít hoblinový nos, mohou použít barevné bambulky, které se připevní tavící pistolí. Dekorační oči i chlupatý drátek, který slouží jako pusa se přilepí na ponožku pomocí tavící pistole. Vytvořené hlava se nakonec ponoří na 10 minut do vody, tak aby hobliny nasáli vlhkost. Poté se hlava usadí na talířek nebo do mističky a zalévá se vodou. Během 8-10 dnů tráva vyklíčí a vzniknou tak hlavě vlasy. Děti si vytvoří svého kamaráda, a zároveň mají možnost zdokonalovat své poznatky i z jiných oblastí. Tato aktivita je vhodná i pro období jara a Velikonoc.

4.3.4 Sportovně-turistická zájmová činnost

Metodický list č. 1

Téma: Planetová výměna

Cíl:

- žák spolupracuje s ostatními
- žák se aktivně zapojí do aktivity
- žák vyjadřuje ocenění ostatním
- žák získává jistotu a dokáže upřesnit své pohyby při hře
- žák zdokonaluje své dovednosti při hře

Obsah: Práce s nafukovacími balónky

Pomůcky: nafukovací balónky, hudbu, šátek

Organizace: sportovní hřiště nebo tělocvična

Čas: 30 minut

Motivace: *„Představte si, že se z každého z vás stává planeta, která se pohybuje kolem sluníčka. Nesmíte dlouho zůstat stát na jednom místě, abyste se nespálili. Zároveň si ale chcete vyzkoušet, jaké to je být jinými planetami, a proto si je mezi sebou musíte neustále vyměňovat.“*

Hlavní část: Jednomu z žáků se zaváže oči. Všichni ostatní dostanou do ruky barevné nafukovací balónky, jejichž barvy představují planety, které si během hraní hudby mezi sebou vyměňují (pinkají si, hází si, předávají si). Hráč se zavázanýma očima sedí před přehrávačem hudby a ruku má na ovládní hlasitosti. Ostatní poskakují na hudbu a vyměňují si balónky. Najednou „slepý“ hráč vypne hudbu a všichni zůstanou stát jako sochy. „Slepý“ hráč jmenuje jednu planetu, například „Neptun“. Ti, kteří právě drží například tmavě modrý balónek, který představuje Neptun, dostávají bod. Vítězem je ten hráč, který nasbíral po pěti kolech nejvíce bodů. Jedná se o pohybovou hru a je nutné dohlédnout, aby žáci byli neustále v pohybu.

Metodický list č. 2

Téma: Planetko, nezlob se

Cíl:

- žák respektuje pravidla bezpečnosti při hře
- žák dodržuje pokyny k organizaci hry
- žák si zdokonaluje fyzickou kondici a obratnost
- žák prokáže svou obratnost
- žák aplikuje pravidla hry Člověče, nezlob se do hry Planetko nezlob se

Obsah: práce s postřehem, koordinací a fyzickou

Pomůcky: 4 dřevěné kolíky, klasické hrací kostky

Organizace: práce na hřišti, venku,

Čas: maximálně 40 minut (fyzicky náročná hra)

Hlavní část: Na herní ploše se vytyčí prostor neboli herní plán tvaru čtverce o velikosti 15–20 metrů. Rohy jsou označeny dřevěnými kolíky. Z každého družstva je uprostřed jeden hráč, který značí Slunce a planetám odpočítává oběhnutí kolem osy. Ostatní jsou figurky jsou rozmístěni po družstvech vždy k jednomu kolíku, nejlépe zevnitř hřiště. V každém družstvu by mělo být aspoň 5 hráčů, pokud je více dětí hra se prodlužuje. Po zahájení hry první hráč v týmu hází kostkou – stejně jako ve hře člověče nezlob se, pokud nemá 6 nebo není planetka v hřišti. Jakmile padne 6 hází znovu a hodnoty sečte. Hozený počet tedy znamená počet kol, které má planetka kolem kolíků uběhnout, aby se dostala do domečku. Jakmile je planetka v herním prostoru, hází další planetka kostkou, způsob stejný jako u prvního týmu. V okamžiku, kdy se nasadí do hry, pokračuje jako žák předtím a jeho cílem je ho co nejrychleji doběhnout jinou planetku v hřišti. Když ji doběhne dříve než se planetka stačí dostat do domečku, tak ji vyhodí dotykem a větou „Planetko, nezlob se“ a hráč tak musí házet a hrát znovu. Hraje se do té doby, dokud nejsou všechny planety bezpečně schované v domečku.

Metodický list č. 3

Téma: Vesmírné pexeso

Cíl:

- žák trénuje svou paměť
- žák přemýšlí nad dalším postupem

Obsah: práce s rychlostí a pamětí

Pomůcky: dvojice laminovaných obrázků z vesmírného prostředí (20-25 dvojic)

Organizace: hřiště, louka, les

Čas: 1 hodina

Hlavní část: Po krajině jsou rozházené dvojice obrázků z vesmírného prostředí. Žádná z dvojic nesmí být v bezprostřední blízkosti, musí být rozházeny daleko od sebe a v blízkosti by se neměla nacházet žádná jiná karta. Úkolem dětí je najít a posbírat co nejvíce shodných dvojic, a to v co nejkratším čase. Hra se dá hrát na několik způsobů.

Mohou se utvořit dvojice. Jednomu z dvojice je dána karta, on však nesmí svému spoluhráči říct co je na obrázku, může to pouze popsat a jeho úkolem je následně dvojičku najít a přiběhnout s ní ke své dojičce.

4.3.5 Esteticko-výchovná zájmová činnost

Metodický list č. 1

Téma: Tvorba vlastní vzdělávací knihy

Cíl:

- žák pracuje s encyklopedií, vyhledává informace, třídí informace podle důležitosti
- žák zdokonaluje práci s textem
- žák si vybírá pro něj podstatné poznatky
- žák interpretuje informace ostatním

Obsah: práce s textem

Pomůcky: encyklopedie, pracovní listy (pro každého 9 listů), volné listy, pastelky

Čas: 1,5 hodiny

Motivace: „Vše možné už jsem si prošli a zažili, ale důležité je, si to vše i zapamatovat. Proto, se stanete autory a vytvoříte si vlastní encyklopedii, která vám bude sloužit jako zdroj informací a zároveň se se svou knihou můžete podělit i s ostatními spolužáky.“

Organizace: Žákům je rozdán pracovní list a k dispozici jsou jim encyklopedie. Sami si vytváří svou knihu, ve které se bude nacházet název jednotlivých planet, jejich pořadí od Slunce, vzhled a barva a zároveň prostor pro zajímavost, které si sami vyhledají. Vše mohou doplnit i obrázkem. Po skončení celé knihy si žáci zahrají hru: Těkej, štronzo povídej – budou se volně pohybovat po třídě i se svou knihou a po tlesknutí se s tím, s kým se střetli očima budou bavit o získaných a zapsaných informacích. Budou schopni reprodukovat své informace a zároveň dávat doporučení, co by text kamaráda měl ještě obsahovat. Popřípadě by sami měli být schopni respektovat nápady svého kamaráda.

Alternativa aktivity – knihu je možné vyrábět i během jednotlivých aktivit. Kniha se tak nemusí vytvořit v jeden okamžik, ale je možné ji začlenit do jednotlivých činností a pracovat na ni tak déle.

Metodický list č. 2

Téma: Let na Měsíc

Obsah: dramatizace příběhu

Cíl:

- žák pracuje s informacemi
- žák interpretuje své nápady
- žák diskutuje o podobě příběhu
- žák napodobí příběh přistání na Měsíci
- žák spolupracuje s ostatními a respektuje je

Pomůcky: hudba, film, kostým (krepový papír, barevné papíry, nůžky, provázky, masky)

Organizace: prostor školní družiny

Čas: 1 hodina

Hlavní část: Před samotným nácvikem představení *Let na měsíc*, si žáci prohlédnou film o přistání na měsíci, ve kterém získají všechny potřebné informace. Žáky rozdělím do 5 skupin a jejich cílem bude nacvičit přistání na Měsíci. Každá skupinka bude mít na představení svého příběhu 5-10 minut. Společně si potom budou vyprávět, proč svůj příběh ztvárnili způsobem, jakým to udělali a budou hodnotit, jestli se jim podařilo ztvárnit to nejpodstatnější.

Film je možné pustit až po jednotlivých představení. Žáci tak nebudou ovlivněni reálným příběhem. Pokud je film puštěn na konci, u žáků proběhne zpětná vazba k jednotlivým dramatizacím a jeho reálným ztvárněním.

4.4 Shrnutí praktické části

Celý soubor metodických listů je průřezem aktivit konaných ve školní družině v návaznosti na výuku a předmět *Kosmická výuka*. Veškeré aktivity, uskutečněné v rámci projektu, u dětí rozvíjely a podporovaly jejich kreativitu, fantazii, tvořivost a čtenářské dovednosti. Děti si vyzkoušely práci s několika druhy materiálů, přišly do kontaktu s encyklopediemi, dozvěděly se spoustu nových informací a ve třídě se díky projektu formovaly i vztahy v kolektivu. Ve spoustě aktivit se děti na závěr scházeli na koberci v komunitním kruhu, což taktéž navazuje na pravidla třídy a přístupy Montessori vzdělávání, ve kterém probíhala jak zpětná vazba, tak probírání toho, co se žáci dozvěděli a naučili nebo jaké si z toho nesou dojmy a pocity. Činnosti byly většinou zařazovány do doby hned po obědě, pouze pohybové aktivity se odehrávaly v minimální odstupu 1 hodiny od oběda. Při činnostech konaných venku si žáci rozvíjeli nejen dovednosti z prostředí vesmíru, ale také pozorovali naši krajinu a prostředí, které je obklopuje. Děti se do všech aktivit zapojovaly s vervou a nadšením. Nebyl žádný problém s tím, že by se někdo něčeho nechtěl zúčastnit a sami žáci dokázali na závěr uvést, co by oni udělali jinak, nebo jak by si představovali, že by aktivity měly vypadat.

Závěr

Práce je rozdělena na dvě části. Teoretická část, která se skládá ze tří kapitol. V první kapitole definuji volný čas, jeho funkce a výchovu mimo vyučování. Druhou kapitolu jsem zaměřila na organizaci výchovy ve volném čase. Řadím sem zájmové vzdělávání a legislativu zájmového vzdělávání, motivování k zájmové činnosti, školní družinu a činnosti ve školní družině a pedagogické pracovníky školní družiny. Poslední kapitola teoretické části je zaměřena na činnosti a modely poskytované v rámci výchovy ve volném čase, do které jsem zařadila hru a zážitkovou pedagogiku.

Praktická část práce je založena na vytvoření bloku činností ve školní družině. Jednalo se o aktivity, které se odehrávaly ve druhém ročníku základní školy. Jak zmiňuji výše, je věnován tedy dětem v období mladšího školní věku, 7–9 let. Činnosti navazují na jejich vyučovací předmět Kosmická výchova a samotný projekt je tedy situován do prostředí vesmíru. Cílem vytvoření projektu bylo žákům ve volném čase umožnit zopakování již probrané látky, ale odpočinkovým, výtvarným, dramatickým nebo pohybovým způsobem.

Činnosti probíhaly ve spolupráci s třídní učitelkou a jednou z vychovatelek školní družiny. V příštím školním roce se celý projekt bude organizovat znovu, pro nový druhý ročník. Pro letošní třídu je na příští školní rok plánováno pokračování, které se rozšíří již o samotnou planetu Zemi a její vlastnosti, světadíly, moře nebo pevninu.

Aktivity je možné využít bez návaznosti na výuku. Žáci se zábavnou formou vzdělávají a sbírají nové informace na základě zážitku. Ty jim budou v budoucnu, například na druhém stupni užitečné v zeměpise.

Seznam použitých zdrojů

BENDL, Stanislav a kol. *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika. ISBN 978–80–247–4248–9.

ČÁP, J. *Psychologie vyučování*. Praha: Univerzita Karlova, 1997. ISBN 80–7066–534

ČINČERA, Jan, ed., KAPLÁNEK, Michal, ed. a SÝKORA, Jan, ed. *Tři cesty k pedagogice volného času*. V Tribunu EU Brno: Tribun EU, 2009. 129 s. Knihovnicka.cz. ISBN 978–80–7399–611–6.

HÁJEK, Bedřich a kol. *Jak vytvořit vzdělávací program pro školní družiny*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978–80–7367–233–1.

HÁJEK, Bedřich a kol. *Školní družina*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978–80–7367–900–2.

HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav a PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. Vyd. 2., aktualiz. [i.e. 3. vyd.]. Praha: Portál, 2011. ISBN 978–80–262–0030–7

HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav a PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. 2., přeprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010. ISBN 978–80–7290–471–6.

HEŘMANOVÁ, Jana a MACEK, Milan. *Metodika pro podporu tvorby školního vzdělávacího programu ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. V Praze: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Odbor pro mládež, 2009. ISBN 978–80–86784–77–9.

HOLINOVÁ, Hilda. *Kapitoly o mládeži jej volném čase*. Vyd. v Smene 1. Bratislava, 1979.

KALHOUS, Zdeněk a kol. *Školní didaktika*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. 447 s. ISBN 978–80–7367–571–4.

KAVANOVÁ, Alica a CHUDÝ, Štefan. *Výchova a volný čas: vybrané kapitoly z pedagogiky volného času*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2005. Učební texty vysokých škol. ISBN 80–7318–266–1.

KOVAL, David. *Co to svítí na obloze?: povídání o tajemství hvězd a podivné návštěvě z vesmíru*. V Brně: Edika, 2013. Už to vím! ISBN 978–80–266–0183–8.

KRATOCHVÍLOVÁ, E. *Pedagogika volného času, sociální pedagogika a sociální práce*. Pedagogická revue, 2001, R.53., č.5, s. 415–424. ISSN 1335–1982

MASARIK, P. a kol. *Teória školskej a mimoškolskej výchovy*. Nitra: VŠPg, 1996. ISBN –80–88738–92 - X.

MUSIL, Roman. *Pedagogika pro střední pedagogické školy*. Praha: Informatorium, 2014. ISBN 978–80–7333–107–8.

PÁVKOVÁ, Jiřina et al. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2002. ISBN 80–7178–711–6.

PÁVKOVÁ, Jiřina et al. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2002. ISBN 80–7178–711–6.

ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka et al. *Přehled vývojové psychologie*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978–80–244–2141–4.

Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění vyhlášky č. 279/2012 Sb. [online]. [cit. 2019–04–09]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/zajmove-vzdelavani-1>

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisu. [online]. [cit. 2019–04–09]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/uplne-zneni-zakona-c-561-2004-sb>

Seznam zkratk

VČ – volný čas

ŠVP – školní vzdělávací plán

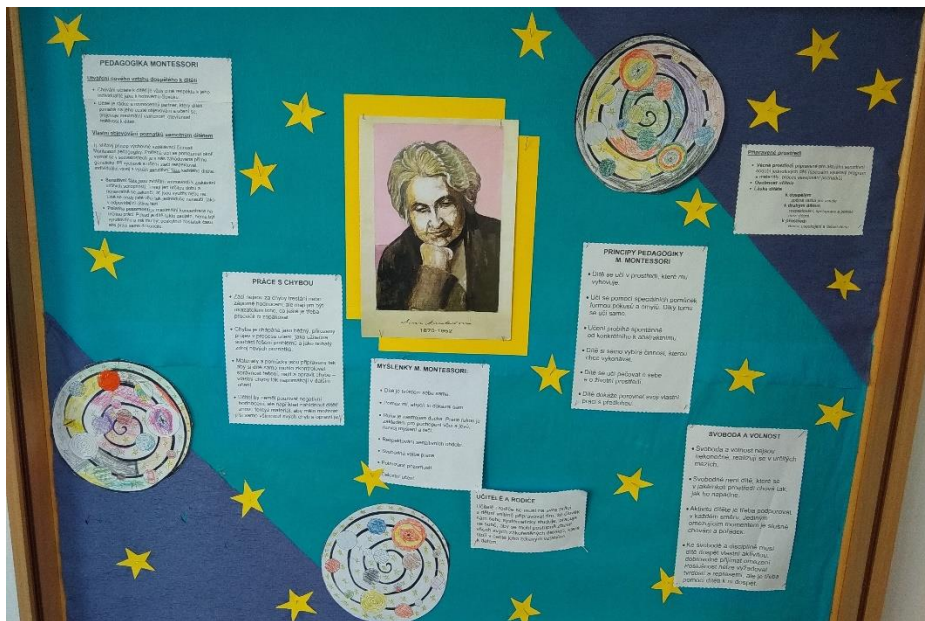
ŠD – školní družina

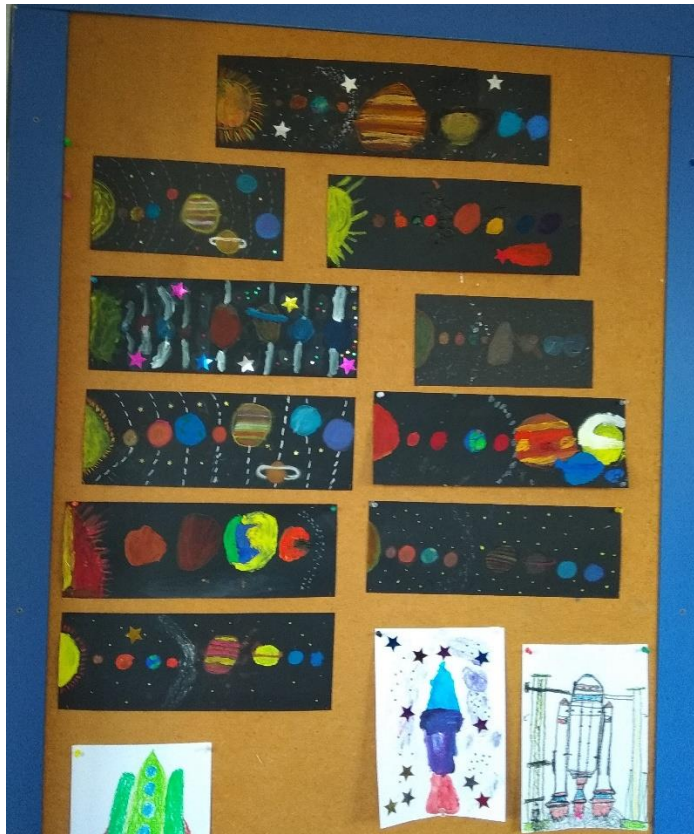
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

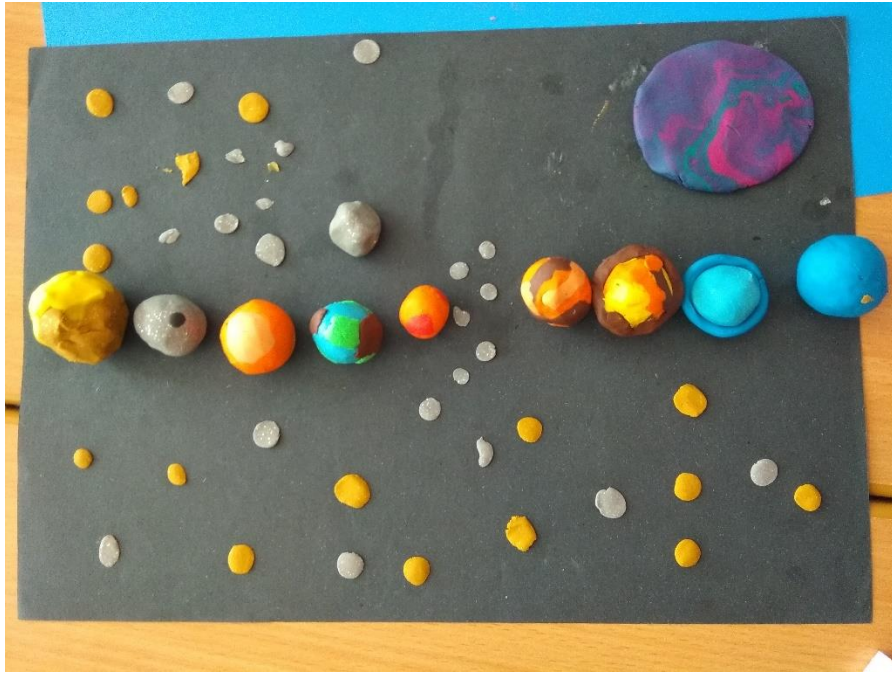
Seznam příloh

Příloha č. 1	Obrázky reprodukce planet a modely planet
Příloha č. 2	Obrázek raketoplánu
Příloha č. 3	Kosmický pilot
Příloha č. 4	Stránka pro tvorbu vlastní knihy
Příloha č. 5	Tabulka rozdělení aktivit do zájmových činností
Příloha č. 6	ŠVP zájmového vzdělávání Horka nad Moravou

Přílohy č. 1

Příloha č. 2

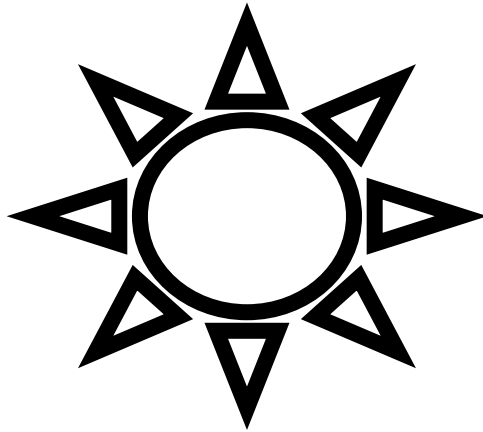
Příloha č. 3

Příloha č. 4

Název planet:

Pořadí od slunce:

Vzhled,

barva:

Zajímavosti:

Příloha č. 5

Zájmová činnost	Aktivita
Společenskovědní	Hra na nekonečno Co je vesmír? Vesmírné stanice Poznej Sluneční soustavu
Pracovně-technická	Pozorování planet Vesmír Výroba planet Vyrob si svůj raketoplán
Přírodovědná	Materiál na Zemi a ve Vesmíru Výroba kosmického pilota
Sportovní turistická	Planetová výměna Planetko, nezlob se Vesmírné pexeso
Esteticko-výchovná	Tvorba vlastní vzdělávací knihy Let na Měsíc

Základní škola a Mateřská škola Horka nad Moravou

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ZÁJMOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

KAMARÁDI

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA
HORKA NAD MORAVOU
společnost • environment • ekonomika

Obsah

1. Identifikační údaje:.....	3
2. Charakteristika zařízení	4
3. Konkrétní cíle vzdělávání.....	4
4. Délka a časový plán zájmového vzdělávání.....	4
5. Formy vzdělávání.....	5
6. Obsah vzdělávání.....	6
7. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	17
8. Podmínky pro vzdělávání nadaných žáků.....	17
9. Podmínky přijímání uchazečů.....	17
10. Popis materiálních podmínek.....	18
11. Popis personálních podmínek	18
12. Popis ekonomických podmínek.....	18
13. Popis podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví	18
14. Zveřejnění školního vzdělávacího programu.....	19

**ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA
HORKA NAD MORAVOU**
společnost • environment • ekonomika

1. Identifikační údaje:

Název školy: Základní škola a Mateřská škola Horka nad Moravou, příspěvková organizace

Adresa školy: Lidická 9, 783 35 Horka nad Moravou

IČ: 70981493

Telefon: 585 378 047

E-mail: skola@zshorka.cz

Web: www.zshorka.cz

Ředitel: Mgr. Kateřina Glosová

ŠVP upravila: Miluše Žitníková, vedoucí vychovatelka školní družiny

Platnost od 1.9.2017

2. Charakteristika zařízení

Školní družina je součástí ZŠ a MŠ Horka nad Moravou. V současné době je kapacita ŠD 189 žáků 1. stupně, žáci jsou rozděleni do sedmi oddělení. Místnosti školní družiny se nacházejí v suterénu pavilonu A, pavilonu D a C. K dispozici máme tělocvičnu, venkovní učebnu, sportovní areál, keramickou dílnu a cvičnou kuchyň. K rekreačním a pohybovým aktivitám využíváme školní zahradu, hřiště v obci, blízké okolí školy, CHKO Litovelské Pomoraví a ekologické centrum Sluňákov.

3. Konkrétní cíle vzdělávání

- Nabízet vhodné využití volného času
- Vytvářet prostor pro odpočinek a relaxaci
- Všestranně rozvíjet osobnost žáků
- Podněcovat k tvořivému myšlení a řešení problémů
- Osvojovat základy slušného chování
- Umožnit komunikaci, spolupráci a respekt mezi dětmi různého věku
- Využívat a prohlubovat poznatky získané ve vyučování, vhodným způsobem na ně navazovat v zájmové činnosti
- Pěstovat pohybové dovednosti žáků a uplatňovat je k odpočinku, relaxaci i rozvoji pohybových schopností a nadání
- Podporovat rozvoj čtenářských dovedností

4. Délka a časový plán zájmového vzdělávání

- ŠVP zájmového vzdělávání je sestaven na dobu vzdělávacího cyklu pro žáky 1. stupně základní školy (1.-5. ročník)
- Obsahuje výběr možností, ze kterých budou vychovatelky volit podle aktuálního složení žáků v oddělení, s nímž pracují
- Školní družina je v provozu od prvního dne zahájení nového školního roku do jeho ukončení

- Provoz školní družiny: 6:20 - 7:50
 11:30 - 17:00

5. Formy vzdělávání

Vyhláška č.75/ 2005 o zájmovém vzdělávání stanovuje pro družinu následující formy:

- a) **příležitostná** – ŠD organizuje setkání s rodiči žáků, námětové vycházky s rodinami, čtenářské dílny, tvoření s rodiči a dětmi, exkurze.
Základem účastníků jsou přihlášení žáci ŠD, mohou se zúčastnit i rodinní příslušníci či další zájemci.
- b) **pravidelná** výchovná, vzdělávací a zájmová činnost přihlášených žáků k pravidelné docházce a činnost zájmových kroužků zřizovaných družinou (rozvoj pohybových, sportovních, čtenářských a estetických dovedností)
- c) **otevřená nabídka spontánních činností** – spontánní aktivity jsou zahrnuty do denního režimu oddělení (např. hry ranní družiny, odpolední klidové činnosti a aktivity při pobytu venku)

6. Obsah vzdělávání

Obsah je rozdělen do pěti vzdělávacích oblastí a volně navazuje na RVP školního vzdělávacího programu Naživo +.

Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět byla pro potřeby školy přejmenována na Náš svět. Náš svět je souhrnný název předmětu, který je vyučován na 1. stupni a je členěn do pěti tematických bloků podle ročníků.

- Místo kde žijeme
- Lidé kolem nás
- Lidé a čas
- Rozmanitost přírody
- Člověk a jeho zdraví

1. ročník

Místo kde žijeme

- vycházky v obci
- poznáváme prostředí školy a její zaměstnance
- hrajeme seznamovací hry
- zdravíme dospělé osoby
- kreslíme sebe jako žáka ZŠ
- dramatizujeme riziková místa a situace
- seznamujeme se režim v ŠD
- tvoříme pravidla společného soužití
- učíme se pomáhat si

Lidé kolem nás

- kreslíme rodinu a její členy
- představujeme pantomimou povolání
- věnujeme se sebeobslužné činnosti
- společně tvoříme pravidla chování v ŠD
- rozlišujeme čas k práci a odpočinku
- sledujeme filmovou pohádku a hrajeme divadlo

Lidé a čas

- povídáme si o dnech v týdnu (kroužky a aktivity během týdne)
- vedeme KK na téma Já a můj víkend
- učíme se rozlišovat práci a volný čas
- kreslíme roční období a některé svátky (Vánoce, Velikonoce)

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA
HORKA NAD MORAVOU

společnost • environment • ekonomika

- seznamujeme se s vánočním a velikonočními zvyky
- každý měsíc kreslíme "naše" místo a pozorujeme na něm změny ročního období (projekt Kamarádi přírody)

Rozmanitost přírody

- kreslíme určité místo (strom) v jednotlivých ročních obdobích
- seznamujeme se s domácími mazlíčky
- sbíráme a vyrábíme z přírodnin
- chodíme na vycházky do CHKO Litovelské Pomoraví, pozorujeme přírodu

Člověk a jeho zdraví

- učíme se pečovat o své zdraví, dbáme na hygienu, dodržujeme pitný režim
- otužujeme se při pobytu venku
- námětové hry (lékař, zubař)
- tvoříme dopravní prostředky a povídáme si o chování v nich
- pečujeme o svůj vzhled

2. ročník

Místo kde žijeme

- chodíme na vycházky v obci, poznáváme významná místa (OÚ, ochod, lékař, lékárna, kostel)
- povídáme si o zvycích v obci
- kreslíme svůj domov
- stavíme svůj dům ze stavebnice
- tvoříme si pravidla soužití v ŠD
- kreslíme mapu školy

Lidé kolem nás

- umíme si pomáhat
- zkusíme sestavit rodokmen naší rodiny
- hovoříme o kouzelných slovech a jejich významu
- význam rodiny

Lidé a čas

- povídáme si o měsících v roce a důležitých svátcích
- odvozujeme vznik názvů měsíců (leden-led, srpen -srp, květen-květ)
- navštívujeme výstavy v obci
- vyrábíme masky na školní a družinový karneval
- tvoříme výrobky na vánočních a jarních dílnách s rodiči

Rozmanitost přírody

- připravujeme projekt Kamarádi přírody a pak jej realizujeme

- chodíme na vycházky do CHKO Litovelské Pomoraví a pozorujeme listnaté a jehličnaté stromy
- sbíráme přírodniny pro výtvarné činnosti
- hrajeme hry pro rozvoj znalostí o přírodě
- stavíme krmítka a krmíme ptáky a jiná zvířata
- kreslíme mláďata domácích zvířat
- staráme se o květiny v družině

Člověk a jeho zdraví

- poznáváme dopravní značky
- hrajeme dopravní hry
- chodíme na vycházky a pozorujeme dopravní značky a situace
- jezdíme na koloběžkách podle pravidel
- upevňujeme důležitá čísla tísňového volání

3. ročník

Místo kde žijeme

- kreslíme mapu obce, orientace dle světových stran
- vyhledáváme základní informace o obci
- navrhujeme ideální dům, třídu a výtvarně ji zpracujeme
- posloucháme pověsti z našeho regionu
- hrajeme si na průvodce obcí a představujeme si významné stavby
- ilustrujeme pověsti

Lidé kolem nás

- vyprávíme o povolání rodičů, námětové hry
- sestavujeme pravidla soužití v družině
- učíme se oceňovat a hodnotit ostatní
- námětové hry k pochopení tolerance odlišností spolužáků

Lidé a čas

- vyrábíme hodiny a ukazujeme na nich své denní činnosti
- chodíme na procházky obcí, fotíme známé budovy (OÚ, kostel), porovnáváme s minulostí
- připomínáme si staré lidové zvyky a tradice
- zkusíme různá měřidla času (hodiny přesýpací, sluneční, digitální, kyvadlové)

Rozmanitost přírody

- tvoříme ekosystém (kresba, práce s encyklopedií - pole, louka, les, rybník)
- sázíme a pěstujeme bylinky a květiny
- hrajeme si se skupenstvím vody (zkoušíme experimenty s vodou - pára, led, sníh,)

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA
HORKA NAD MORAVOU
společnost • environment • ekonomika

- upevňujeme pravidla chování v přírodě
- třídíme odpad

Člověk a jeho zdraví

- každodenní pobyt venku
- učíme se základy první pomoci, námětové hry
- besedujeme o osobní hygieně a jejím významu
- upevňujeme hygienické návyky (kašel, rýma, použití WC)
- výtvarné zpracování - lidské tělo

4. ročník

Místo kde žijeme

- hledáme na internetu informace a zajímavosti o našem městě
- tvoříme společně projekt Olomouc
- plánujeme výlet do Prahy
- kreslíme ČR a "její sousedy"
- tvoříme znak Olomouce – výtvarné zpracování
- stavíme město z kostek
- dramatinujeme pověsti

Lidé kolem nás

- přemýšlíme o vandalismu a porovnáváme jej s neúmyslným zničením
- opravujeme poškozené hry
- uklízíme si své věci
- kriticky hodnotíme družinu a přemýšlíme jak ji vylepšit
- zdobíme družinu dle příslušných svátků

Lidé a čas

- procházíme se obcí a seznamujeme se s významnými osobnostmi (Tyrš, Berka, Albrecht)
- čteme v encyklopediích o pravěku a středověku
- vyhledáváme na internetu, jak se lidé dříve oblékali
- kreslíme dobová oblečení

Rozmanitost přírody

- CHKO Litovelské Pomoraví zkusíme model toku řeky Moravy

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA
HORKA NAD MORAVOU
společnost • environment • ekonomika

- besedujeme o přírodních katastrofách a jejich předcházení
- vážíme a měříme věci kolem nás
- při vycházkách sledujeme život pod kamenem, v půdě
- pomáháme s úklidem okolí školy a pečujeme o školní zahradu
- ekosystémy (les, louka, voda, pole)

Člověk a jeho zdraví

- jezdíme bezpečně na koloběžkách
- popíše vybavení jízdního kola a zná pravidla jízdy na kole
- prevence úrazů
- nacvičujeme, jak postupovat při mimořádných událostech (požár, povodeň)

5. ročník

Místo kde žijeme

- pracujeme s atlasem Evropy
- upevňujeme pojmy vláda, parlamentu, zákon
- tvoříme projekt 6 největších měst ČR

Lidé kolem nás

- vyvozujeme pravidla soužití v družině
- přemýšlíme o vhodnosti a ceně dárků
- nakupujeme materiál na vánoční dílny (jarní dílny)
- prodáváme na vánočním jarmarku
- besedujeme o tom, co je plýtvání jídlem, energií, penězi
- známe pravidla chování a své povinnosti

Lidé a čas

- čteme české pověsti
- vyprávíme místní pověsti
- navrhujeme výstavu osobností z našich dějin

Rozmanitost přírody

- malujeme na kameny
- provádíme jednoduché pokusy
- ekosystémy (moře, oceán, poušť, savana)
- projektujeme zoologickou zahradu
- modelujeme sluneční soustavu

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA
HORKA NAD MORAVOU
společnost • environment • ekonomika

- třídíme odpad

Člověk a jeho zdraví

- připravujeme občerstvení na akce v ŠD

- procvičujeme zásady první pomoci

- besedujeme o nebezpečí návykových látek a závislostí (drogy, kouření, alkohol)

- seznamování se zásadami bezpečného používání komunikačních technologií

Obsah úzce souvisí s klíčovými kompetencemi, které jsou podrobně rozepsány v ŠVP Naživo+.

7. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

- Při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je postupováno v souladu s vyhláškou č. 27/2016 Sb. Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami jsou poskytována podpůrná opatření, která se dělí do 5 stupňů podpůrných opatření podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti.
- Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám žáka.
- Přehled podpůrných opatření je uveden v příloze č.1 k vyhlášce č.27/2016 Sb.
- Vychovatelka ŠD úzce spolupracuje se školou, především při stanovení vhodných forem integrace a forem práce. Je seznámena se závěry odborného vyšetření žáka v poradenských zařízeních. Při vzdělávání těchto žáků probíhá intenzivní spolupráce také s rodiči. Třídní učitelé a zákonní zástupci jsou povinni informovat o všech změnách zdravotního stavu dítěte.
- Organizace vzdělávání žáka vychází z obtíží žáka ve vzdělávání, respektuje specifika žáka, která mohou ovlivňovat jeho účast na aktivitách organizovaných ve školní družině.

8. Podmínky pro vzdělávání nadaných žáků

- Vhodné zájmové vzdělávací aktivity zaměřené na rozvoj tvořivosti, spolupráce, vztahů a sociální a emoční inteligence – zájmové kroužky.
- Možnost zařazení žáka do aktivit primárně určených vyšším věkovým skupinám.
- Odborná připravenost pedagogických pracovníků
- Spolupráce se školským poradenským zařízením a se školou

9. Podmínky přijímání uchazečů

Viz. Vnitřní řád ŠD (příloha)

10. Popis materiálních podmínek

Školní družina je rozdělena do 7 oddělení, která jsou umístěna v samostatných místnostech nebo ve třídách. Prostory jsou vybaveny odpovídajícím nábytkem, splňují estetická kritéria a odpovídají potřebám žáků mladšího školního věku. Výzdoba prostor ŠD je obměňována a prezentuje práci žáků. Materiální podmínky jsou dobré, pravidelně dovybavujeme školní družinu novými hrami a pomůckami.

11. Popis personálních podmínek

- Pedagogické působení zajišťují kvalifikované vychovatelky, které se dále vzdělávají v akreditovaných kurzech a samostudiem.
- Výchovné působení vychovatelek vychází z požadavků pedagogiky volného času.

12. Popis ekonomických podmínek

- Výši úplaty za pobyt ve školní družině určuje vedení školy. Pokud účastník činnost ukončí v průběhu zájmového vzdělávání je adekvátní část úplaty vrácena.
- Poplatek za pobyt ve školní družině je využíván na nákup výtvarného materiálu, stavebnic, stolních a společenských her a sportovních potřeb.

13. Popis podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví

- Prostředí a vybavení užívaných prostorů odpovídá platným hygienickým normám a jsou uzpůsobeny provozování zájmových činností práci a žáky ve ŠD.
- Vychovatelky a žáci ŠD se řídí platnými směrnicemi BOZP, Školním řádem a Vnitřním řádem školní družiny zveřejněném na přístupném místě.
- Bezpečnost a ochranu zdraví žáků při činnostech zajišťuje každá vychovatelka ve svém oddělení správným a plánovitým výběrem činností v jednotlivých zaměstnáních.
- Pro žáky je zaveden pravidelný pitný režim, všichni se stravují ve školní jídelně.
- Žáci jsou vedeni k dodržování pravidel bezpečného chování a jsou určena opatření k minimalizaci vzniku úrazu (poučení).
- K dispozici jsou prostředky nutné k poskytnutí první pomoci.
- Režim dne je sestaven podle hygienických a bezpečnostních norem s ohledem na věk a mentalitu dětí.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA
HORKA NAD MORAVOU
společnost • environment • ekonomika

14. Zveřejnění školního vzdělávacího programu

Školní vzdělávací program zájmového vzdělávání je volně přístupný ve školském zařízení a v elektronické podobě zveřejněn na webových stránkách ZŠ.

V Horce nad Moravou 1.9.2017

Miluše Žitníková
Vedoucí vychovatelka

Mgr. Kateřina Glosová
Ředitelka školy

Anotace

Jméno a příjmení:	Lucie Stratilová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Pavla Vyhnálková Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Náměty zájmových činností se zaměřením na téma vesmír ve školní družině
Název v angličtině:	Topics of interest activities focusing on the theme of space in the after-school club
Anotace práce:	Práce je zaměřena na výchovu ve volném čase, a to převážně ve školní družině. Teoretická část je zaměřena na vymezení pojmu volný čas, výchova mimo vyučování, školní družina, text se zabývá také hrou, zájmovými činnostmi a zkušenostním učením. Cílem praktické části práce je vytvořit, popsat a zhodnotit soubor rozmanitých činností zaměřených na téma vesmíru.
Klíčová slova:	Volný čas, výchova ve volném čase, výchova mimo vyučování, zájmová činnost, školní družina
Anotace v angličtině:	The work focuses on the education of children during their free time, mainly during after-school care. The theoretical part aims at specification of the term free time, education outside the classroom, after-school care, the text also addresses play time, extracurricular activities, and education by experience. The goal of the practical part of the work is to create, describe and evaluate a set of diverse activities aimed at the topic of outer space.
Klíčová slova v angličtině:	Free time, education during free time, education outside the classroom, extracurricular activity, after-school care
Přílohy vázané v práci:	Pracovní list výzkumná mise do vesmíru, stránka pro tvorbu vlastní knih, obrázků namalovaných planet, obrázků Vesmíru vytvořen otisky, tabulka rozdělení aktivit do zájmových činností
Rozsah práce:	46
Jazyk práce:	Čeština